

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym, w sprawie z powództwa (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w Z. przeciwko J. S. i R. M. o zapłatę, sygn. akt I Nc 2277/13 Sąd Rejonowy w Zgierzu, nakazał pozwanym aby zapłacili (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w Z. solidarnie kwotę 4354,71 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 września 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 100 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W stosunku do pozwanego J. S. nakaz zapłaty uprawomocnił się. Natomiast pozwany R. M. wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym zakwestionował w całości żądanie pozwu w stosunku do jego osoby. Podniósł, iż nie ponosi odpowiedzialności, gdyż w okresie objętym żądaniem pozwu nie był już współnikiem spółki cywilnej, która była najemcą i nie korzystał z lokalu powoda.

Na skutek sprzeciwu od powyższego nakazu zapłaty wniesionego przez R. M., **zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 roku, sygn. akt I C 2323/13, Sąd Rejonowy w Zgierzu,:** 1). oddalił powództwo, 2). zasądził od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w Z. na rzecz R. M. kwotę 1.234,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na ustaleniu, iż R. M. i J. S. w dniu 25 lutego 1992 roku zawarli umowę spółki cywilnej pod nazwą (...) s.c.". W dniu 14 lipca 1994 roku R. M. zawarł ze (...) Spółdzielnią Mieszkaniową w Z. umowę najmu lokalu użytkowego położonego w Z. przy ulicy (...), w celu użytkowania go na potrzeby sklepu. W dniu 25 lipca 1995 roku do umowy najmu zawarto aneks, zgodnie z którym drugim najemcą lokalu został J. S.. Aneksem z dnia 25 lipca 1995 roku przedłużono umowę najmu na czas nieokreślony. Kolejnymi aneksami podwyższano stawki czynszu, przy czym aneksy te zostały zawarte pomiędzy (...) Spółdzielnią Mieszkaniową a P.H.U. (...) s.c. M., S.. W dniu 31 grudnia 2009 roku J. S., M. S. i R. M. zawarli porozumienie na mocy, którego z dniem 1 stycznia 2010 roku do spółki cywilnej miała przystąpić M. S., zaś z dniem 30 kwietnia 2010 roku ze spółki miał wystąpić R. M.. W dniu 31 grudnia 2010 roku spółka cywilna uległa rozwiązaniu. R. M. od 2010 roku nie otrzymywał żadnych dokumentów ze spółdzielni dotyczących czynszu. Dnia 16 lipca 2013 roku został wezwany do uregulowania zadłużenia z tytułu opłat za lokal użytkowy w terminie do dnia 31 lipca 2013 roku. Ponadto, Sąd Rejonowy ustalił, że w niniejszej sprawie powód dochodzi zapłaty zaległego czynszu oraz opłat za wodę za okres od marca do czerwca 2013 roku, a także odsetek z tytułu nieterminowego uiszczenia czynszu od miesiąca listopada 2011 roku do dnia 31 lipca 2013 roku.

Po dokonaniu takich ustaleń faktycznych, Sąd Rejonowy stwierdził, że każdy współnik spółki cywilnej odpowiada za te zobowiązania spółki, które powstały w czasie, gdy był współnikiem, nie odpowiada natomiast za zobowiązania powstałe po jego wystąpieniu ze spółki. Skoro R. M. od kwietnia 2010 roku nie był członkiem spółki ani nie korzystał z lokalu, to tym samym, zdaniem Sądu Rejonowego nie ponosi odpowiedzialności za dochodzone w pozwie należności. Wobec kwestionowania przez pozwanego również wysokości roszczenia powód składając jedynie kartotekę konta za okres od dnia 1 lutego 2013 roku do dnia 16 września 2013 roku nie udowodnił również wysokości żądanej kwoty, gdyż kartoteka ta ma jedynie moc dokumentu prywatnego, a ponadto nie obejmuje okresu, za który powód dochodzi odsetek z tytułu nieterminowego uiszczenia czynszu. Z powyższych względów, Sąd uznał powództwo za nieuzasadnione i je oddalił w stosunku do pozwanego R. M. oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1234 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Od wskazanego orzeczenia apelację złożyła strona powodowa, zaskarżając je w całości. Wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest.:

a) przepisu art. 659 § 1 k.c., polegającego na jego błędnej wykładni, wyrażającej się w chybnym przyjęciu, iż pomimo braku wypowiedzenia umowy najmu lokalu położonego przy ulicy (...) w Z. przez pozwanego R. M. – będącego (...) Spółki Cywilnej P.H.U. "B." S., M. oraz stroną umowy najmu, nie był on zobowiązany do zapłaty zaległości z tytułu czynszu;

b) przepisu art. 864 k.c. poprzez jego błądną wykładnię wyrażającą się w nieuzasadnionym przyjęciu, że zawarte przez pozwanych porozumienie z dnia 31 grudnia 2009 roku stanowi podstawę do zwolnienia z odpowiedzialności pozwanego R. M. za zobowiązania powstałe w czasie jego członkostwa w spółce i wywołuje skutki prawne w stosunku do osób trzecich – wierzyciela, w sytuacji gdy zobowiązane z tytułu umowy najmu lokalu powstało w chwili kiedy pozwany był współnikiem spółki cywilnej "B." s.c., a samo porozumienie pozwanych co najwyżej reguluje stosunki wewnętrzne między współnikami;

2. naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na rozstrzygnięcie, to jest.:

a) art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia postępowania dowodowego wobec zgłoszonych w odpowiedzi na sprzeciw przez powoda wniosków dowodowych w postaci zeznań świadka I. K., przesłuchania w charakterze strony powodowej Z-cy Prezesa Zarządu (...) Z. W., jak również z załączonych do sprzeciwu dokumentów;

b) art. 233 § 1 k.p.c. wskutek przekroczenia przez Sąd I Instancji granic swobodnej oceny dowodów, poprzez zaniechanie rozważenia materiału dowodowego zarówno zebranego w sprawie jak i zgłoszonego przez powoda a niezbędnego do dokonania takiej oceny oraz uwzględnienia w należyтым stopniu wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego przy dokonaniu ustaleń faktycznych oraz oceny wiarygodności dowodów, która to wyrażała się:

- w pominięciu materiału dowodowego w postaci przesłuchania w charakterze świadka I. K. i w charakterze strony Z-cy Prezesa Zarządu Z. W.;
- w nieuzasadnionym nieustaleniu, że pozwany R. M. powiadomił powoda o wystąpieniu ze spółki dopiero po odebraniu przez niego wypowiedzenia umowy najmu;
- nieuwzględnieniu przy dokonanej ocenie prawnej faktu, że pozwany R. M. nigdy nie wypowiedział zawartej umowy najmu;
- pominięciu w ustaleniach faktycznych okoliczności, że powód informację o zawarciu porozumienia, mocą którego z dniem 30 kwietnia 2010 roku ze spółki miał wystąpić R. M., uzyskał dopiero w dniu 29 kwietnia 2013 roku, jednakże informacja ta nie stanowi wypowiedzenia umowy najmu;
- pominięciu w ustaleniach faktycznych okoliczności, że pozwany R. M. nie informował powoda o zmianie adresu do korespondencji;
- poprzez chybione przyjęcie, że załączona do pozwu kartoteka konta przedmiotowego lokalu, nie stanowi dowodu wskazującego na wysokość żądanej kwoty od pozwanego, pomimo, że nie kwestionował on wysokości roszczenia dochodzonego przez powodową spółdzielnię.

Powołując się na powyższe zarzuty apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanego R. M. na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwany R. M. wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowania apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja o tyle okazała się zasadna, że skutkowałą uchycieniem zaskarżonego wyroku oraz przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Zgierzu do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wobec rozpoznania sprawy w postępowaniu uproszczonym Sąd Okręgowy na podstawie art. 505¹³ § 2 k.p.c. ograniczył uzasadnienie jedynie do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku zapadłego w postępowaniu odwoławczym z przytoczeniem przepisów prawa. Sąd Okręgowy miał także na uwadze, że w postępowaniu uproszczonym zgodnie z art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. apelację można oprzeć tylko na zarzutach naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, bądź naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy.

W pierwszym rzędzie należy odnieść się do sformułowanych w apelacji zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, gdyż wnioski w tym zakresie determinują kierunek dalszych rozważań. Podważając prawidłowość zaskarżonego wyroku na płaszczyźnie przepisów prawa procesowego skarżąca trafnie zarzuca Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz całkowite pominięcie dowodów zgłoszonych w piśmie procesowym z dnia 10 lutego 2014 roku stanowiącym odpowiedź na sprzeciw pozwanego (k. 53-59). Zauważyć należy, że w uzasadnieniu wyroku Sąd w żaden sposób nie odniósł się treści tego pisma i zgłoszonych przez powódkę wniosków dowodowych. Sąd bezzasadnie uznał, że stan faktyczny w sprawie jest bezsporny, w sytuacji gdy twierdzenia stron w kwestiach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy były odmienne. Pozwany podnosił bowiem, że nie był stroną umowy najmu, twierdził, że stroną umowy była spółka cywilna (...), z której to wystąpił i nie był jej współnikiem w okresie objętym żądaniem pozwu, a zatem nie ciążył na nim obowiązek zapłaty dochłodzonych należności. Pozwany podkreślał także, że od 2010 roku nie otrzymywał ze Spółdzielni żadnych pism informujących go o stawkach czynszu, ani też o istnieniu jakimkolwiek zadłużenia. Z kolei powódka od początku konsekwentnie twierdziła, że stroną umowy najmu byli pozwani R. M. i J. S., nie zaś spółka cywilna (...). Powołała się na fakt, że umowa została zawarta przez osoby fizyczne, to jest obu pozwanych i nie została wypowiedziana przez żadnego z nich. Spółdzielnia, pismem z dnia 23 kwietnia 2013 roku dokonała wypowiedzenia umowy najmu w stosunku do obu pozwanych ze skutkiem na dzień 31 lipca 2013 roku. Ponadto, powódka twierdziła, że pozwany do czasu wypowiedzenia umowy, to jest do kwietnia 2013 roku nie informował jej o wystąpieniu ze spółki cywilnej (...). Pomimo, istnienia tych rozbieżności pomiędzy twierdzeniami stron, Sąd Rejonowy nie wyjaśnił czy i kiedy doszło do zmiany oznaczenia stron umowy, czy i kiedy pozwany powiadomił spółdzielnię o swoim wystąpieniu ze spółki oraz w jakiej formie to uczynił. Okoliczności te miały natomiast istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd Rejonowy nie przeprowadził również dowodów zgłoszonych przez stronę powodową na okoliczność wysokości roszczenia, a jednocześnie zarzucił powódce brak inicjatywy dowodowej i nie podołanie ciężarowi dowodzenia (art. 6 k.c. i 232 k.p.c.).

Powyższe uchybienia poczynione na płaszczyźnie procesowej rzutowały następnie na ocenę prawidłowości zastosowania prawa materialnego. Za trafne należy uznać także zarzuty apelacji dotyczące naruszenia art. 864 k.c. w zw. z art. 659 § 1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Jak słusznie zauważył apelujący, spółka cywilna nie posiada podmiotowości na gruncie prawa cywilnego. Użyty w art. 864 k.c. termin „zobowiązania spółki” stanowi swoisty skrót myślowy i oznacza te wszystkie zobowiązania, których podmiotami są łącznie wszyscy wspólnicy i które powstały w związku z ich działalnością w ramach spółki. Za zobowiązania takie wspólnicy odpowiadają solidarnie (art. 864 k.c.). Wprowadzenie solidarnej odpowiedzialności wspólników spółki cywilnej uzasadnione jest ich wspólną sytuacją prawną, której źródłem jest wspólnie realizowany przez nich cel gospodarczy. Stwierdzić zatem należy, że gdy przyjąć, że w niniejszej sprawie doszło do zmiany stron umowy zawartej w 1994 roku i najemcą lokalu stała się spółka cywilna P.H.U. (...) s.c. M. S., której nazwa widnieje w aneksach do umowy zawierających modyfikacje stawek czynszu (aneksy k 35-38), to i tak należałoby przyjąć, że to wspólnicy (osoby fizyczne), a nie spółka cywilna jest podmiotem praw i obowiązków określonych w umowie. Ponadto, wystąpienie jednego ze wspólników ze spółki cywilnej nie powoduje automatycznie jego „wyjścia” z umów zawartych z osobami trzecimi w czasie jego uczestnictwa w spółce. Zmiany podmiotowe wewnątrz spółki cywilnej nie mogą bowiem pogarszać sytuacji prawnej podmiotów, które ze spółką tą, działającą w określonym składzie osobowym zawarły umowę (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 grudnia 2008 roku, I ACa 917/08). Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy, kluczowym byłoby wówczas ustalenie czy R. M. po wyjściu ze spółki cywilnej (...) poinformował o tym Spółdzielnię, a jeżeli tak, to kiedy ewentualnie to uczynił. Zauważyć należy, że z treści porozumienia z dnia 31 grudnia

2009 roku zawartego pomiędzy wspólnikami wynika, iż ustalono, że wspólnicy niezwłocznie załatwią formalności związane z „dopisaniem” nowego wspólnika do umowy najmu lokalu zawartej ze (...) Spółdzielnią Mieszkaniową w Z. (porozumienie k 42). W aktach brak jest dowodów wskazujących czy i kiedy dopełniono tej formalności. Dodać trzeba, że w piśmie z dnia 29 kwietnia 2013 roku, skierowanym do Spółdzielni, pozwany wniósł o wykreślenie go z umowy dopiero z dniem 30 kwietnia 2013 roku (pismo k 70). Sąd Rejonowy nie dostrzegł tych rozbieżności i ich nie wyjaśnił. Zdaniem Sądu Okręgowego, analiza zarzutów apelacyjnych prowadzi do wniosku, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Brak poczynienia w sprawie istotnych ustaleń faktycznych, a następnie dokonanie błędnych rozważań prawnych spowodowało, iż w niniejszej sprawie zastosowanie ma art. 505¹² § 1 k.p.c., który stanowi, iż jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania.

Rzeczą Sądu Rejonowego rozpoznającego sprawę ponownie będzie w pierwszej kolejności rozważenie wniosków dowodowych zgłoszonych przez stronę powodową w piśmie procesowym z dnia 10 lutego 2014 roku. W tym miejscu nadmienić należy, że w aktach sprawy brak jest zwrotnego poświadczenia odbioru przez powódkę odpisu sprzeciwu i w związku z tym nie można ustalić, czy odpowiedź na sprzeciw wraz z wnioskami dowodowymi została złożona w określonym przez Sąd terminie (zarządzenie k 52 v, odpowiedź na sprzeciw wraz z kopertą k 53- 81). Niewątpliwie jednak materiał dowodowy w sprawie wymaga uzupełnienia. Sąd bezzasadnie ograniczył dowód z przesłuchania stron jedynie do przesłuchania pozwanego (protokół rozprawy k 88v). Strona powodowa również wnosila o przesłuchanie w charakterze strony. Ograniczając ten dowód do przesłuchania wyłącznie pozwanego, Sąd pozbawił w ten sposób stronę powodową możliwości wykazania swoich racji, co z kolei może świadczyć o nierównym traktowaniu stron procesu. W toku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd winien rozważyć wnioski dowodowe zgłoszone przez powódkę i uzupełnić materiał dowodowy przede wszystkim w kierunku pozwalającym na jednoznaczne ustalenie kto był stroną umowy najmu (najemcą) w okresie objętym żądaniem pozwu. Następnie, całość materiału dowodowego wymaga ponownego przeanalizowania i rozważenia czy roszczenie powódki zostało wykazane co do zasady oraz udowodnione co do wysokości. Dokonując rozważań prawnych Sąd I instancji winien jednakże mieć na uwadze, iż wystąpienie jednego ze wspólników ze spółki cywilnej nie powoduje automatycznie jego „wyjścia” z umów zawartych z osobami trzecimi w czasie jego uczestnictwa w spółce. Sąd nie może także tracić z pola widzenia faktu, że umowa najmu ma charakter umowy trwałej. Dlatego przy ocenie skuteczności dokonywanych zmian podmiotowych spółki cywilnej należałoby przyjąć, że taka zmiana bez faktycznej zmiany umowy najmu, nie może skutkować zwolnieniem wspólnika, który wystąpił ze spółki przed skonkretyzowaniem długu, z odpowiedzialności za taki właśnie dług. W tym przypadku, istotne znaczenie będzie bowiem miało ustalenie kiedy wspólnicy powiadomili Spółdzielnię o zaistniałych zmianach osobowych oraz w jakiej formie to uczynili.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 505¹² § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi. Natomiast na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. pozostawił Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.